

Link do produktu: <https://cezas.com.pl/zestaw-do-badania-ruchu-jednostajnego-i-jednostajnie-przyspieszonego-che560-p-3977.html>

ZESTAW DO BADANIA RUCHU JEDNOSTAJNEGO I JEDNOSTAJNIE PRZYSPIESZONEGO (CHE560)

Cena	267,00 zł
Dostępność	Na zamówienie
Czas wysyłki	15 dni
Numer katalogowy	CHE560
Producent	FPN

Opis produktu

ZESTAW DO BADANIA RUCHU JEDNOSTAJNEGO ORAZ JEDNOSTAJNIE PRZYSPIESZONEGO

Zestaw do demonstracji oddziaływania bezpośredniego i na odległość, zasady zachowania pędu, badania ruchu jednostajnego oraz jednostajnie przyspieszonego

Zestaw składa się z metalowego toru z podziałką, czterech kulek metalowych i trzech kulek szklanych, wypełnionej cieczą rurki o długości 72 cm (w której znajduje się pęcherzyk powietrza) oraz pisaka suchociernego.

Wykorzystując elementy zestawu można

- demonstrować oddziaływania "na odległość" (ciało w polu grawitacyjnym) - oddziaływanie grawitacyjne z Ziemią kilku kulek spoczywających na poziomym torze powoduje ich równoczesny ruch po podniesieniu jednego końca toru;
- zilustrować zasadę zachowania pędu - zderzenia na torze różnych par kulek;
- badać ruch jednostajny - pęcherzyk powietrza w rurce wypełnionej cieczą porusza się ruchem jednostajnym, możemy dla takiego ruchu wyznaczać szybkość średnią oraz zależność drogi i szybkości od czasu; ruch jednostajnie przyspieszony - wykorzystując podziałkę naniesioną na boczną ściankę toru sprawdzamy zależność drogi, szybkości i przyspieszenia od czasu w ruchu jednostajnie przyspieszonym (kulki na torze).

Zestaw może być także pomocny w omawianiu względności ruchu.

W skład zestawu wchodzi:

- równia wykonana z kształtownika metalowego z czytelną skalą 0-70cm
- rurka przezroczysta z zatyczkami do doświadczeń z pęcherzykiem powietrza
- flamaster
- zestaw kulek metalowych o średnicy 25mm
- instrukcja

Dodatkowo zalecane:

stoper (może posłużyć zegarek, bądź stoper w telefonie komórkowym)

kątomierz do pomiaru kąta nachylenia toru

strzykawka

Proponowane doświadczenia

Proponowany sposób przeprowadzenia doświadczeń:

Oddziaływanie bezpośrednie.

Na środku poziomo położonego toru ustawiamy w jednakowych odstępach (około 5cm) trzy kulki metalowe. Czwartą kulkę "puszczamy" po torze, nadając jej możliwie dużą szybkość. Obserwujemy zderzenia kulek.

- Kiedy kolejne kulki zaczynają się poruszać?
- Jaka jest przyczyna ruchu kolejnych kulek?
- Jak nazywa się ten rodzaj oddziaływań?

Oddziaływanie "na odległość" (ciało w polu grawitacyjnym).

Na środku poziomo położonego toru ustawiamy w jednakowych odstępach (5 - 10cm) cztery kulki metalowe. Jeden z końców toru unosimy w górę. Obserwujemy ruch kulek.

- Jaka siła powoduje równoczesny ruch kulek po podniesieniu toru?
- Jaki to rodzaj oddziaływań?

Zasada zachowania pędu.

Na środku poziomo położonego toru ustawiamy kulkę metalową. Drugą kulkę metalową "puszczamy" po torze. Obserwujemy zderzenie kulek. Doświadczenie powtarzamy dla następujących par kulek (spoczywająca - poruszająca się):

1. metalowa - szklana,
2. szklana - metalowa,
3. szklana - szklana.

Za każdym razem obserwujemy zderzenie kulek.

- Jak w powyższych przypadkach poruszają się kulki po zderzeniu? Dlaczego?

Badamy ruch jednostajny.

Droga i szybkość w ruchu jednostajnym.

Pochylamy rurkę, aby pęcherzyk powietrza znalazł się na jej końcu. Ustawiamy rurkę pionowo, końcem z pęcherzykiem "do dołu". W jednakowych odstępach czasu (do odmierzenia czasu można użyć zegarka z sekundnikiem lub taktomierza) zaznaczamy na rurce pisakiem położenie pęcherzyka powietrza, zawsze jednakowo - np. zawsze jego górnego "końca". Za pomocą linijki mierzymy drogę przebytą przez pęcherzyk od początku ruchu (początek skali linijki przykładamy do miejsca oznaczającego pierwsze zaznaczone położenie pęcherzyka). Wyniki zapisujemy w tabeli oraz nanosimy na wykresie zależność przebytej drogi od czasu ruchu. Naniesione na wykres punkty doświadczalne ułożą się w pobliżu prostej (możemy uwzględnić na wykresie niepewności systematyczne).

Stąd wniosek, że w badanym **ruchudroga przebyta przez ciało jest wprost proporcjonalna do czasu trwania ruchu**. Obliczamy drogę przebytą w kolejnych przedziałach czasu, a następnie szybkość średnią w tych przedziałach. Wyniki wpisujemy również do tabeli. Wykonujemy wykres zależności szybkości od czasu.

Drogi przebyte w jednakowych odstępach czasu są jednakowe (w granicach niepewności pomiarowych), szybkości w kolejnych przedziałach czasu są również jednakowe. Ruch jest jednostajny.

Szybkość średnia v_{sr} ruchu pęcherzyka.

Metoda 1. Obliczamy średnią drogę s przebytą w stosowanym w pomiarze przedziale czasu jako średnią arytmetyczną dróg przebytych w kolejnych przedziałach. Wynik zapisujemy w postaci $s \pm \Delta s$, gdzie Δs (niepewność) jest połową różnicy między największą i najmniejszą z dróg w poszczególnych przedziałach czasu. Obliczamy szybkość v_{sr} wraz z niepewnością Δv_{sr} , dzieląc s i Δs przez długość stosowanego przedziału czasu.

Metoda 2. Obliczamy szybkość v_{sr} jako średnią arytmetyczną szybkości w kolejnych przedziałach czasu. Wyznaczamy niepewność maksymalną Δv_{sr} jako połowę różnicy między największą i najmniejszą spośród szybkości w kolejnych przedziałach czasu. Wynik zapisujemy w postaci $v_{sr} \pm \Delta v_{sr}$.

Tabela zawiera następujące kolumny:

1. czas od początku ruchu (za który przyjmujemy pierwsze zaznaczone położenie pęcherzyka),
2. droga przebyta od początku ruchu,
3. droga w kolejnych przedziałach czasu,
4. szybkość średnia w kolejnych przedziałach czasu.

Metoda 3. Zaznaczamy na rurce dwie kreski w odległości 40cm. Mierzmy czas, w jakim pęcherzyk przebywa zaznaczoną

---

drogę (rurka ustawiona pionowo). Obliczamy szybkość v ruchu pęcherzyka. Pomiar powtarzamy kilkakrotnie. Ostatecznie obliczamy szybkość ruchu pęcherzyka w rurce jako średnią arytmetyczną otrzymanych wyników, zapisując rezultat w postaci $v_{sr} \pm \Delta v_{sr}$, gdzie niepewność maksymalna Δv_{sr} jest połową różnicy największej i najmniejszej z otrzymanych wartości v .

Po wykonaniu doświadczenia suchą szmatką czyścimy rurkę.

Badanie ruchu jednostajnie przyspieszonego.

Obserwujemy ruch metalowej lub szklanej kulki (jej środka ciężkości) po torze nachylonym pod niewielkim kątem do poziomu. Korzystając ze skali, odczytujemy w równych odstępach czasu położenie kulki. Przedstawiamy na wykresie drogę przebytą przez kulkę od początku ruchu. Obliczamy drogę przebytą w kolejnych odstępach czasu, a następnie szybkość średnią w kolejnych odstępach czasu i sporządzamy wykres zależności tej szybkości od czasu. Na podstawie tego wykresu obliczamy wartość przyspieszenia w kolejnych odstępach czasu i przedstawiamy na wykresie.

Jaki to ruch?

Ilustracja względności ruchu.

Chwytny rurkę tak, by ustawiona była pionowo, a znajdujący się u dołu pęcherzyk powietrza znalazł się na wysokości naszych oczu. Podczas gdy pęcherzyk porusza się w rurce „do góry”, przesuwamy rurkę w dół z taką szybkością, aby pęcherzyk cały czas pozostawał na wysokości naszych oczu.

Pęcherzyk powietrza względem rurki (układu odniesienia związanego z rurką) porusza się „do góry”, ale względem trzymającego rurkę (układu odniesienia związanego z trzymającym rurkę) pozostaje w spoczynku.

Wygląd produktu na zdjęciu może odbiegać od wyglądu produktu w rzeczywistości.